

กฎต้นแบบว่าด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

Model Regulations on The Providing of Personal Data Protection Officers

ชินสุมน ณ นคร^{1*}, ภูมิ โชคเหมา² และ ศิวพร เสาวคนธ์³

Chunsumon Na Nakorn^{1*}, Poom Chokmoh² and Siwaporn Saowakon³

^{1,2,3}หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2,3}Doctor of Laws, School of Law, Sripatum University

*Corresponding author's email address: chunsumon.na@spu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

23 มีนาคม 2569

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

3 พฤษภาคม 2569

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

30 พฤษภาคม 2569

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 2) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของระหว่างประเทศ ต่างประเทศและประเทศไทย 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และ 4) เพื่อศึกษาการจัดทำกฎต้นแบบ (Model Regulation) ว่าด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) กฎหมายไทยยังไม่มีคำนิยาม “เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (DPO)” ทำให้เกิดปัญหาในการตีความบทบาทและหน้าที่แม้กฎหมายต่างประเทศส่วนใหญ่ก็ไม่ได้กำหนดนิยามไว้ชัดเจนเช่นกัน ยกเว้นอินเดียที่มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะจึงควรปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีนิยามที่ชัดเจน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้และความชัดเจนทางกฎหมาย 2) กฎหมายไทยกำหนดให้ DPO มีเพียงบทบาทที่ปรึกษาโดยไม่มีอำนาจบังคับหรือกำกับดูแล ทำให้การคุ้มครองข้อมูลขาดประสิทธิภาพและองค์กรอาจเพิกเฉยได้อีกทั้งไม่มีอำนาจตรวจสอบเชิงลึกหรือรายงานต่อหน่วยงานกำกับ 3) กฎหมายไทยยังไม่รับรองความเป็นอิสระของ DPO อย่างชัดเจน ทำให้เสี่ยงต่อการถูกองค์กรกดดันหรือปิดกั้นการละเมิดข้อมูลส่งผลให้การตรวจสอบและรายงานขาดความโปร่งใส และอาจละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูล 4) กฎหมายไทยยังไม่กำหนดคุณสมบัติของ DPO อย่างชัดเจน โดยมีเพียงหลักเกณฑ์กว้าง ๆ และบังคับใช้เฉพาะภาครัฐ ทำให้ไม่ครอบคลุมภาคธุรกิจขาดการระบุทักษะสำคัญ และ 5) กฎหมายไทยยังไม่กำหนดชัดเจนว่าองค์กรประเภทใดต้องแต่งตั้ง DPO ทำให้องค์กรบางแห่งหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพและไม่มีมาตรฐานจึงควรกำหนดเกณฑ์ให้ชัดเจนเพื่อให้ครอบคลุมและบังคับใช้ได้จริง

คำสำคัญ: กฎต้นแบบ, เจ้าหน้าที่คุ้มครอง, ข้อมูลส่วนบุคคล

ABSTRACT

This purposes of the research were 1) to examine the concepts, theories, and principles concerning the appointment of Data Protection Officers, 2) to study legal measures relating to the appointment of Data Protection Officers in both international contexts and Thailand, 3) to analyze legal issues concerning the appointment of Data Protection Officers, and 4) to study the development of model regulations on the appointment of Data Protection Officers. This qualitative research employed documentary research, in-depth interviews, and focus group discussions. The findings reveal the following issues; 1) Thai law lacks a clear definition of a "Data Protection Officer (DPO)," resulting in difficulties in interpreting the scope of DPO's roles and responsibilities. Although many international laws also do not provide a precise definition, India specifically addresses this issue. Therefore, Thai law should be amended to include a clear definition in order to enhance legal clarity and enforcement effectiveness, 2) Thai law limits the role of DPOs to advisory functions without granting compulsory or supervisory powers, resulting in ineffective data protection enforcement and potential organizational negligence. Furthermore, DPOs lack the authority to conduct in-depth investigations or directly report violations to regulatory authorities, 3) Thai law does not sufficiently recognize the independence of DPOs, making them vulnerable to organizational pressure and the concealment of data violations. This lack of independence undermines transparency in auditing and reporting processes and may adversely affect the rights of data subjects, 4) Thai law does not clearly prescribe the qualifications of a DPO, providing only broad criteria that primarily to public sector. Consequently, there is insufficient comprehensive coverage across various business sections and a lack of clearly identified professional competencies and essential skills, and 5) Thai law does not clearly specify which types of organizations are required to appoint DPOs, This ambiguity enables some organizations to avoid compliance, resulting in ineffective and inconsistent enforcement. Therefore, clear criteria should be established to ensure comprehensive compliance and effective enforcement of data protection laws.

Keywords: Standard Rules, Protection officer, Personal Data

บทนำ

ในประเทศที่มีการปกครองระบบประชาธิปไตย มักจะวางกฎเกณฑ์ในการปกครองที่แสดงเจตจำนงร่วมกันของประชาชาติ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยสิทธิมนุษยชน (Human Rights) เป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ครอบคลุมวิถีชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย และเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทำให้สิทธิตามธรรมชาติดังกล่าวมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกฎธรรมชาติ (Donnelly, 2013) ซึ่งสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของมนุษย์ได้ให้ความสำคัญ คือ ความเป็นส่วนตัว ตามแนวคิดของซามูเอล ดี. วอร์เรน (Samuel D. Warren) และหลุยส์ ดี. แบรินดีส (Louis D. Brandeis) ในปี ค.ศ. 1980 ที่ได้ให้ความหมายคำว่า Privacy ในรูปของวลีสั้น ๆ ว่า “สิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง” หรือ “Right to be let alone” (Warren and Brandeis, 1890) ถึงแม้ว่า “ความเป็นส่วนตัว” จะมีความหมายเป็นหลายประการ กล่าวคือ ความเป็นส่วนตัวในข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ความเป็นส่วนตัวในอาณาเขต หรือสถานที่ของตนเอง ความเป็นส่วนตัวในชีวิตร่างกาย ความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสาร แต่ความเป็นส่วนตัวที่นานาประเทศต่างให้ความสำคัญอย่างมากในสังคมยุคใหม่ คือ “ความเป็นส่วนตัวในข้อมูลส่วนบุคคล” (Solove, 2006)

สิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นหนึ่งในสิทธิมนุษยชน และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ได้มีการได้รับการรับรองไว้ใน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right 1948) ข้อ 12 บุคคลใดจะถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นส่วนตัวในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือจะถูกกลบเกลื่อนเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายต่อการแทรกแซงสิทธิหรือการลบลู่ดังกล่าวนั้นและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ข้อ 17 เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนในระดับสากลและสร้างแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนให้กับนานาอารยประเทศ (United Nations, 1948; United Nations, 1966) นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองรับรองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวไว้เช่นกัน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา 4 ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครองวรรคสองบัญญัติว่า ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน สำหรับความหมายของคำว่า สิทธิมนุษยชน ประเทศไทยตัดสินใจให้คำนิยามไว้ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 3 วรรคหนึ่งซึ่งบัญญัติว่าสิทธิมนุษยชน หมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามเนื่องจากประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกของพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน (Office of the National Human Rights Commission of Thailand, 1999)

สิทธิเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล (The Right to the Personal Information) ถือเป็นสิทธิในความเป็นส่วนตัวประการหนึ่งที่สามารถแสดงหรือบ่งชี้ได้ถึงตัวบุคคล และเนื่องด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบสื่อสารที่ทำให้การเก็บรวบรวม การใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลสามารถทำได้โดยง่าย ซึ่งหากมีการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้โดยไม่ได้รับความยินยอมย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล (Solove, 2006) ดังนั้น จึงต้องมีการใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อควบคุมและกำกับดูแลการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อมิให้เกิดการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล ซึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2561 สหภาพยุโรปได้ประกาศบังคับใช้ระเบียบการคุ้มครองข้อมูลทั่วไป (General Data Protection Regulation: GDPR) หรือ ที่เรียกว่า กฎหมาย GDPR ซึ่งเป็นหลักการที่ได้ปรับปรุงแก้ไขให้มีความครอบคลุม และปลอดภัยต่อการจัดเก็บ การรักษา และการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล (European Union, 2016) ทั้งนี้ การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายว่าด้วยการให้สิทธิกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 หรือที่เรียกกันว่า PDPA เป็นกฎหมายที่ถูกออกแบบมาเพื่อกำหนดมาตรการและหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการมิให้ถูกล่วงละเมิดสิทธิ ความเป็นส่วนตัวโดยการนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นไปใช้โดยไม่ได้รับความยินยอม นำข้อมูลไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ นำข้อมูลไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่มีขอบด้วยกฎหมาย รวมถึง เพื่อให้มีการเก็บรวบรวม ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (Office of the Personal Data Protection Committee, 2019)

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้นำกฎหมาย GDPR มาเป็นต้นแบบในการร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่งกฎหมาย GDPR นี้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป ถือเป็นกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้สร้างผลกระทบให้กับหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งกลายเป็นแรงกระตุ้นให้แก่ประเทศต่าง ๆ ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป โดยนำหลักการจาก General Data Protection Regulation (GDPR) เพื่อยกเป็นมาตรฐาน หรือต้นแบบในการร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อบังคับใช้ภายในประเทศ รวมถึงประเทศไทยด้วย (Greenleaf, 2018) อย่างไรก็ตาม ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยเฉพาะในส่วนของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพบว่ายังมีปัญหาหลายประการ

จากความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวข้างต้นนี้ทำให้การวิจัยให้มีความสำคัญในการหาคำตอบที่จะนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎต้นแบบว่าด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยศึกษากฎหมายระหว่างประเทศและต่างประเทศ ดังกรณีของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation: GDPR) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยระบุว่าจะองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในปริมาณมาก หรือองค์กร

ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลอ่อนไหว เช่น โรงพยาบาล สถาบันการเงิน และหน่วยงานรัฐ ต้องมีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างชัดเจน รวมถึงกำหนดให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีอิสระในการทำงาน และไม่ถูกควบคุมจากองค์กรที่ตนเองทำงานให้ นอกจากนี้กฎหมาย GDPR ยังกำหนดให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีความรู้ด้านกฎหมายคุ้มครองข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศ และมาตรฐานด้านความปลอดภัยของข้อมูล

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กำหนดให้ต้องมี เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในบางกรณี แต่กลับไม่มีบทบัญญัติที่ระบุชัดเจนว่าองค์กรประเภทใดจำเป็นต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงไม่มีการกำหนดคุณสมบัติที่ชัดเจนของบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งนี้ ปัญหานี้ส่งผลให้เกิดความไม่แน่ชัดในการปฏิบัติตามกฎหมาย องค์กรบางแห่งอาจเลือกที่จะไม่แต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือแต่งตั้งบุคคลที่ไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพออยู่ในตำแหน่งนี้ ทำให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ดังนั้น ในยุคดิจิทัลซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลถือว่ามีบทบาทสำคัญต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจึงกลายเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อการประมวลผลข้อมูลของภาครัฐและเอกชนซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจึงถูกพัฒนาขึ้นเพื่อสร้างกลไกในการปกป้องสิทธิของเจ้าของข้อมูล และกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนในการใช้ข้อมูลขององค์กรต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญที่พบในการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทย คือการขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งถือเป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่กำกับดูแลให้การประมวลผลข้อมูลขององค์กรเป็นไปตามกฎหมาย

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ในการศึกษาและวิจัยจึงให้ความสำคัญที่จะศึกษาและวิเคราะห์ถึงรูปแบบ และโครงสร้างกฎหมายการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อปรับปรุงการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎต้นแบบว่าด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของระหว่างประเทศ ต่างประเทศและประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาการจัดทำกฎต้นแบบ (Model Regulation) ว่าด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งการวิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ 3 ด้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการกำหนดประเด็นเนื้อหาในการศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การจัดทำ “กฎต้นแบบว่าด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล” ดังนั้น เนื้อหาที่จะทำการวิจัยจะครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล แนวคิดเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรการทางกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ มาตรการทางกฎหมายต่างประเทศ มาตรการทางกฎหมายของราชอาณาจักรไทย เพื่อหาประเด็นศึกษา 5 ประเด็น ประกอบด้วย 1) แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 2) สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 4) โครงสร้างกฎต้นแบบว่าด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 5) กฎต้นแบบว่าด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและผู้ให้ข้อมูล หลักการวิจัยนี้ใช้เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มจากความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 11 คน โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (สคส.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (จำนวน 3 คน)

กลุ่มที่ 2 ผู้แทนหน่วยงาน PDPA Thailand (จำนวน 1 คน)

กลุ่มที่ 3 ผู้แทนกลุ่มนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง (จำนวน 2 คน)

กลุ่มที่ 4 ผู้แทนกลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน (จำนวน 3 คน)

กลุ่มที่ 5 ผู้แทนกลุ่มผู้ประกอบการภาครัฐ (จำนวน 2 คน)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ทั้งนี้ โดยมีการทบทวนสอบถามคุณภาพข้อมูล ด้วยการนำข้อมูลที่สัมภาษณ์จากกลุ่มที่ 1 สัมภาษณ์ จากกลุ่มที่ 2 สัมภาษณ์ทีละกลุ่มเพื่อเช็คข้อมูลอีกกลุ่มหนึ่ง และการสนทนากลุ่มเจาะจง (Focus Group) ซึ่งเป็นกระบวนการวิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพวิธีหนึ่งที่ให้กลุ่มประชากรเป้าหมายเป็นกลุ่มเจาะจงที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับประเด็นวิจัยมาอยู่ร่วมกันแล้วให้ประชากรกลุ่มเจาะจงนั้น แลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ต่อกันตามประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) ซึ่งได้แก่ กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล นอกจากนี้ยังรวบรวมข้อมูลการวิจัย ตำรา เอกสาร รายงานการวิจัยการประชุมและสัมมนา วิทยานิพนธ์และบทความ เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศไทย ตามกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมจากข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-ended Interview Guide) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสนทนากลุ่มเจาะจง (Focus Group Discussion) โดยใช้แบบบันทึกการสนทนา (Focus Group Recording Form) ร่วมกับแนวคำถามประกอบการสนทนา นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเจาะจงมาเปรียบเทียบ ตรวจสอบ และยืนยันความสอดคล้องของข้อมูลระหว่างแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

กฎต้นแบบว่าด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ปัญหาสำคัญของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยอยู่ที่การขาดบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล” (DPO) อย่างชัดเจนในตัวบทกฎหมาย แม้ว่าจะมีการกำหนดนิยามของ “ผู้ควบคุมข้อมูล” และ “ผู้ประมวลผลข้อมูล” ไว้อย่างแยกต่างหากก็ตาม ซึ่งส่งผลให้บทบาทหน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบของบุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการให้คำแนะนำด้านกฎหมาย การกำกับตรวจสอบ การปฏิบัติงาน การประสานงานกับหน่วยงานรัฐ และการรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคล ขาดความชัดเจนและอาจก่อให้เกิดปัญหาในการตีความและบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของต่างประเทศหลายแห่ง เช่น สหภาพยุโรป เยอรมนี ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น มาเลเซีย เกาหลีใต้ สิงคโปร์ สหราชอาณาจักร จีน และฮ่องกง พบว่าส่วนใหญ่แม้จะไม่มีกำหนดนิยาม

ของ DPO ไว้โดยเฉพาะ แต่มีการกำหนดกลไกหรือโครงสร้างรองรับบทบาทหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน ยกเว้นประเทศอินเดียที่ได้บัญญัติค่านิยมของ DPO ไว้โดยตรงในกฎหมาย จึงสะท้อนให้เห็นว่าการมีหรือไม่มีบทนิยามอาจไม่ใช่ประเด็นหลักเท่ากับความชัดเจนของบทบาทหน้าที่ อย่างไรก็ตาม สำหรับบริบทของประเทศไทย การเพิ่มเติมบทนิยาม DPO ให้ชัดเจนในกฎหมายจะช่วยลดความคลุมเครือ สร้างความเข้าใจที่ตรงกันแก่ผู้เกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 42 ของกฎหมายไทยคือการกำหนดให้มีเพียงบทบาทเชิงที่ปรึกษาโดยปราศจากอำนาจบังคับใช้หรือสั่งการแก้ไขการละเมิดข้อมูล ส่งผลให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขาดประสิทธิภาพ องค์กรสามารถเพิกเฉยต่อคำแนะนำได้โดยไม่มีผลทางกฎหมาย อีกทั้งยังไม่มีอำนาจในการตรวจสอบเชิงลึกหรือรายงานต่อหน่วยงานกำกับดูแลโดยตรง ทำให้บทบาทของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีลักษณะเชิงสัญลักษณ์มากกว่ากลไกการคุ้มครองที่แท้จริง แตกต่างจากกฎหมายต่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป เยอรมนี เกาหลีใต้ สิงคโปร์ สหราชอาณาจักร และจีน ที่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน ครอบคลุมทั้งการให้คำแนะนำ การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย การประเมินความเสี่ยง การจัดการข้อร้องเรียน การสร้างระบบควบคุมภายใน และการประสานงานกับหน่วยงานกำกับดูแล อันสะท้อนถึงความสำคัญของการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นประเทศไทยจึงควรปรับปรุงกฎหมายให้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้ชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างแท้จริง

3. ปัญหาความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 42 ของกฎหมายไทยอยู่ที่การไม่กำหนดให้สามารถรายงานการละเมิดข้อมูลต่อหน่วยงานกำกับดูแลได้โดยตรง และขาดหลักประกันความเป็นอิสระจากอิทธิพลขององค์กร ส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่อาจถูกกดดันให้ปกปิดหรือรายงานปัญหาล่าช้า ให้คำแนะนำที่เอื้อประโยชน์ต่อองค์กรมากกว่าการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลหรือไม่สามารถดำเนินมาตรการตามกฎหมายได้อย่างเต็มที่ อันนำไปสู่ความเสี่ยงในการละเมิดข้อมูลและการขาดความโปร่งใสในการกำกับดูแล แตกต่างจากกฎหมายต่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป เยอรมนี เกาหลีใต้ และสหราชอาณาจักร ที่ให้ความสำคัญกับหลักความเป็นอิสระของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยกำหนดให้ปราศจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ไม่อยู่ภายใต้คำสั่งที่กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ และต้องได้รับการคุ้มครองจากการแทรกแซง ดังนั้นประเทศไทยจึงควรกำหนดหลักเกณฑ์ด้านโครงสร้าง อำนาจ และแนวทางการรายงานของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้ชัดเจน เพื่อเสริมสร้างความเป็นอิสระและประสิทธิภาพในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างแท้จริง

4. ปัญหาคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภายใต้กฎหมายไทยอยู่ที่การไม่กำหนดคุณสมบัติไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 42 และแม้มาตรา 41 วรรคหกจะเปิดโอกาสให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ได้ แต่ประกาศที่มีอยู่กลับครอบคลุมเฉพาะภาครัฐและยังขาดรายละเอียดสำคัญ เช่น ความรู้ด้านกฎหมายและเทคโนโลยี ทักษะการบริหารความเสี่ยง ความเข้าใจองค์กร และการสื่อสาร รวมถึงการป้องกัน

ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่อาจไม่มีประสิทธิภาพ แตกต่างจากกฎหมายต่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป เยอรมนี เกาหลีใต้ และสหราชอาณาจักร ที่กำหนดคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นคุณสมบัติทางวิชาชีพ ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และแนวปฏิบัติการคุ้มครองข้อมูล และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ จึงสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยควรปรับปรุงกฎหมายให้กำหนดคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

5. ปัญหาการกำหนดให้องค์กรต้องจัดตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในกฎหมายไทย มีลักษณะสำคัญคือความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติที่ไม่ระบุประเภทหรือเกณฑ์ขององค์กรที่มีหน้าที่ต้องแต่งตั้งอย่างแน่นอน ส่งผลให้องค์กรหลากหลายประเภททั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐ สถาบันการเงิน ธุรกิจโทรคมนาคม แพลตฟอร์มดิจิทัล หรือองค์กรที่ประมวลผลข้อมูลอ่อนไหว สามารถตีความกฎหมายไปในทางหลีกเลี่ยงการแต่งตั้งได้ โดยอ้างข้อจำกัดด้านขนาด โครงสร้าง หรือความไม่ชัดเจนของกฎหมาย อันก่อให้เกิดปัญหาการบังคับใช้ที่ไม่เป็นเอกภาพ ขาดมาตรฐานกลาง และลดทอนประสิทธิภาพในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงทำให้หน่วยงานกำกับดูแลไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างทั่วถึง ในขณะที่กฎหมายต่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป เยอรมนี สิงคโปร์ และสหราชอาณาจักร ได้กำหนดหลักเกณฑ์การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้อย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากลักษณะกิจกรรม ขนาดองค์กร และความเสี่ยงของการประมวลผลข้อมูล พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้มีความยืดหยุ่นในการแต่งตั้ง เช่น การใช้พนักงานร่วมกันระหว่างหลายองค์กรหรือการแต่งตั้งตามความเหมาะสมของโครงสร้างองค์กร ซึ่งสะท้อนถึงแนวทางที่สมดุลระหว่างความชัดเจนและความยืดหยุ่น ดังนั้นประเทศไทยจึงควรปรับปรุงกฎหมายให้กำหนดเกณฑ์และประเภทขององค์กรที่ต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างชัดเจน ควบคู่กับการออกแนวปฏิบัติที่เหมาะสม เพื่อยกระดับประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

1) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กฎหมายไทยยังไม่มีกรให้คำนิยาม “เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (DPO)” อย่างชัดเจน ทำให้เกิดช่องว่างในการตีความหน้าที่และบทบาทส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนว่าบุคคลใดเข้าข่ายเป็น DPO แม้จะมีหน้าที่สำคัญด้านการกำกับ ดูแล และประสานงาน จึงควรเพิ่มเติมบทนิยามในกฎหมายให้ครอบคลุม เพื่อให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรทริกา นภานาพงศ์ และอัคราภรณ์ อริยสุนทร ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทยยังขาดความชัดเจน ในเชิงนิยามและบทบาทของผู้ปฏิบัติหน้าที่ ส่งผลให้เกิดปัญหาในการตีความและการบังคับใช้ในทางปฏิบัติ (ฉัตรทริกา นภานาพงศ์ และอัคราภรณ์ อริยสุนทร, 2566) และศิริกร สีสดดี ชี้ให้เห็นว่าการบังคับใช้ PDPA

ในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างการกำกับดูแล โดยเฉพาะบทบาทของผู้รับผิดชอบด้านข้อมูลส่วนบุคคล เช่น DPO ที่ยังไม่มีกำหนดรายละเอียดเชิงหน้าที่ อำนาจ และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการปฏิบัติขององค์กร (ศิริกร สีสดี, 2568)

2) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาและผลกระทบการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กฎหมายไทยกำหนดให้ DPO มีเพียงบทบาทที่ปรึกษาโดยไม่มีอำนาจบังคับหรือกำกับดูแล ทำให้การคุ้มครองข้อมูลขาดประสิทธิภาพและองค์กรอาจเพิกเฉยได้อีกทั้งไม่มีอำนาจตรวจสอบเชิงลึกหรือรายงานต่อหน่วยงานกำกับ ทำให้บทบาทเป็นเพียงเชิงสัญลักษณ์เมื่อเทียบกับต่างประเทศที่กำหนดหน้าที่ชัดเจน จึงควรปรับปรุงกฎหมายไทยให้เพิ่มอำนาจและความชัดเจนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริกัญญา ดุสิตนานนท์ ผลการวิจัยพบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของไทยยังมีลักษณะกำหนดบทบาทของผู้ปฏิบัติหน้าที่ เช่น DPO ในเชิง “ให้คำปรึกษา” มากกว่าการกำกับดูแล โดยไม่ได้ให้อำนาจเชิงบังคับหรือการตรวจสอบอย่างแท้จริง ส่งผลให้การปฏิบัติตามกฎหมายขึ้นอยู่กับความสมัครใจขององค์กร และลดประสิทธิภาพของระบบคุ้มครองข้อมูลเมื่อเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เช่น GDPR ที่กำหนดบทบาทชัดเจนกว่า (ศิริกัญญา ดุสิตนานนท์, 2565) และวันพิชิต ชินตระกูลชัย ชี้ให้เห็นว่า DPO ภายใต้กฎหมายไทยยังไม่มีอำนาจในการกำกับ ตรวจสอบ หรือรายงานต่อหน่วยงานรัฐอย่างเป็นอิสระ ทำให้บทบาทมีลักษณะเป็น “เชิงสัญลักษณ์” มากกว่ากลไกบังคับใช้จริง และอาจทำให้องค์กรเพิกเฉยต่อข้อเสนอแนะด้านการคุ้มครองข้อมูล (วันพิชิต ชินตระกูลชัย, 2564)

3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กฎหมายไทยยังไม่รับรองความเป็นอิสระของ DPO อย่างชัดเจน ทำให้เสี่ยงต่อการถูกองค์กรกดดันหรือปิดกั้นการละเมิดข้อมูลส่งผลให้การตรวจสอบและรายงานขาดความโปร่งใส และอาจละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลจึงควรกำหนดหลักประกันความเป็นอิสระและโครงสร้างการรายงานที่ชัดเจน เช่นเดียวกับกฎหมายต่างประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร วิริยะลัพพะ และธเนศ สุจารีกุล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยชี้ว่ากฎหมายไทยยังไม่ได้กำหนดหลักประกัน “ความเป็นอิสระ” ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านคุ้มครองข้อมูล (เช่น DPO) อย่างชัดเจน ส่งผลให้บุคคลดังกล่าวอาจอยู่ภายใต้อิทธิพลขององค์กร ขาดความเป็นกลางในการตรวจสอบและรายงานการละเมิดข้อมูล แตกต่างจากแนวทางของ GDPR ที่เน้นความเป็นอิสระและการรายงานโดยตรงต่อผู้บริหารระดับสูงหรือหน่วยงานกำกับ (ณัฐพร วิริยะลัพพะ และธเนศ สุจารีกุล, 2563)

4) โครงสร้างกฎต้นแบบว่าด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กฎหมายไทยยังไม่กำหนดคุณสมบัติของ DPO อย่างชัดเจน โดยมีเพียงหลักเกณฑ์กว้าง ๆ และบังคับใช้เฉพาะภาครัฐ ทำให้ไม่ครอบคลุมภาคธุรกิจขาดการระบุทักษะสำคัญ เช่น ความรู้ด้านกฎหมาย เทคโนโลยี การบริหารความเสี่ยง และการสื่อสารจึงควรกำหนดคุณสมบัติให้ชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น เช่นเดียวกับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของวันพิชิต ชินตระกูลชัย ผลการวิจัยพบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของไทย แม้ได้รับอิทธิพลจาก GDPR แต่ยังคงขาด

ความชัดเจนในรายละเอียดเกี่ยวกับบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญ เช่น DPO โดยเฉพาะในด้านคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็น ส่งผลให้การแต่งตั้งบุคคลอาจไม่เหมาะสมกับภารกิจ และลดประสิทธิภาพ ในการกำกับดูแลการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (วันพิชิต ชินตระกูลชัย, 2564)

5) เพื่อศึกษาภูฏันแบบว่าด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กฎหมายไทย ยังไม่กำหนดชัดเจนว่าองค์กรประเภทใดต้องแต่งตั้ง DPO ทำให้องค์กรบางแห่งหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามส่งผล ให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพและไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนจึงควรกำหนดเกณฑ์ให้ชัดเจน เช่น ประเภท ขนาด หรือลักษณะการประมวลผลข้อมูล เพื่อให้ครอบคลุมและบังคับใช้ได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัย ของปิติ เอี่ยมจำรูญลาภ ผลการวิจัยพบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของไทย ยังขาดความชัดเจนในเรื่อง “เกณฑ์การบังคับใช้” โดยเฉพาะการกำหนดองค์กรที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการ สำคัญ เช่น การแต่งตั้ง DPO ทำให้เกิดช่องว่างให้องค์กรบางประเภทหลีกเลี่ยงการปฏิบัติ ส่งผลให้การบังคับ ใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ และเสนอให้กำหนดเกณฑ์ตามลักษณะความเสี่ยงของการประมวลผลข้อมูล เช่น ปริมาณข้อมูลและประเภทข้อมูล (ปิติ เอี่ยมจำรูญลาภ, 2566)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลของประเทศไทย โดยเฉพาะการกำหนดนิยาม บทบาท หน้าที่ และอำนาจของเจ้าหน้าที่คุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล (DPO) ให้มีความชัดเจน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

1.2 องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการกำหนด โครงสร้างองค์กร บทบาทหน้าที่ และคุณสมบัติของ DPO ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อเสริมสร้าง ระบบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพ

1.3 หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรนำภูฏันแบบที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทาง ในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง หรือแนวปฏิบัติ (Guidelines) เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การแต่งตั้ง DPO ให้ เหมาะสมกับบริบทขององค์กรแต่ละประเภท

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดให้มี DPO ระหว่างประเทศไทย กับต่างประเทศเพิ่มเติม เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับผลกระทบของการแต่งตั้ง DPO ต่อประสิทธิภาพ ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขององค์กร เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนการกำหนดนโยบาย

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เช่น วัฒนธรรมองค์กร เทคโนโลยี และความตระหนักรู้ของบุคลากร เพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลข้อมูลส่วนบุคคลอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรทริกา นภานาพงศ์ และอัคราภรณ์ อริยสุนทร. (2566). ปัญหาการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 : ศึกษากรณีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 52(3), 640-670. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tulawjournal/article/view/264929>
- วันพิชิต ชินตระกูลชัย. (2564). *DPO (Data Protection Officer) มีหน้าที่อะไร และต้องรู้อะไรบ้าง*. <https://openpdpa.org/dpoduty/>.
- ศิริกร สีสดดี. (2568). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในโรงพยาบาลของรัฐ. *วารสารกฎหมายและสังคมรังสิต*, 7(1), 16-34. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/RJL/article/download/6256/4667>
- ศิริกัญญา ดุสิตนานนท์. (2565). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 25(2), 154-174. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/JOS/article/download/14420/12256/50825>
- ปิติ เอี่ยมจำรูญลาภ. (2566). แนวทางการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. 2540 ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลรวมอยู่ด้วย. *วารสารกฎหมายนิติพัฒน์ นิด้า*, 12(1), 66-83. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/nitipat/article/view/263675>
- ณัฐพร วัริยะลักพะ และธนศ สุจารีกุล. (2563). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 : ศึกษากรณีหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 39. *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ ๑๕*. จัดโดย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต. 2195-2204. <https://rsujournals.rsu.ac.th/index.php/rgrc/article/download/1875/1462>
- Donnelly, J. (2013). *Universal human rights in theory and practice* (3rd ed.). Cornell University Press.
- European Union. (2016). Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). *Official Journal of the European Union*, L119, 1-88. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>

- Greenleaf, G. (2018). Global data privacy laws 2017: 120 national data privacy laws, including Indonesia and Turkey. *Privacy Laws & Business International Report*, 145, 10–13.
- Office of the National Human Rights Commission of Thailand. (1999). *National Human Rights Commission Act B.E. 2542 (1999)*. Bangkok, Thailand.
- Office of the Personal Data Protection Committee. (2019). *Personal Data Protection Act B.E. 2562 (2019)*. Bangkok, Thailand.
- Solove, D. J. (2006). A taxonomy of privacy. *University of Pennsylvania Law Review*, 154(3), 477–564. <https://zoo.cs.yale.edu/classes/cs457/fall13/SoloveTaxonomy.pdf?utm>
- United Nations. (1948). *Universal Declaration of Human Rights*.
<https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
- United Nations. (1966). *International Covenant on Civil and Political Rights*.
<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights>
- United Nations. (1948). Universal declaration of human rights. <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
- Warren, S. D. and Brandeis, L. D. (1890). The right to privacy. *Harvard Law Review*, 4(5), 193–220. <https://www.gutenberg.org/files/37368/37368-h/37368-h.htm>